BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

BRÂNCOVEANU ȘI EPOCA SA

TIPĂRITURI AFLATE ÎN COLECȚIILE SPECIALE
ALE BIBLIOTECII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

CATALOG

EDITURA BIBLIOTECII NAȚIONALE A ROMÂNIEI
BUCUREȘTI
2008

Biblioteca Națională a României - Colecții Speciale

Brâncoveanu şi epoca sa

tipărituri aflate în Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Naționale a României

CATALOG

Editura Bibliotecii Naționale a României
Bucureşti, 2008

Colecțiile **Bibliotecii Naționale a României** cuprind **13 000 000** de u.b.: cărți, periodice, manuscrise, partituri, documente audio-video, fotografii, hărți, stampe etc.

Departamentul **Colecții Speciale** are următoarele cabinete: Bibliofilie, Manuscrise, Arhivă Istorică, Periodice româneşti vechi, Stampe, Fotografii, Cartografie, Audio-Vizual.

Cabinetul Bibliofilie: cca. 53.000 u.b. – incunabule, carte veche, carte rară, foi volante.

Cabinetul de Manuscrise: - manuscrise latine, arabe, persane, slave, greceşti; - cca. 30.000 u.b. corespondență şi pagini de jurnal (Titu Maiorescu, Martha Bibescu, George Enescu, Simona Lahovari, Mircea Eliade, Emil Cioran, Vasile Voiculescu, Mihail Sebastian etc.); manuscrise literare (O. Goga, N. Iorga, I. Pillat, Duiliu Zamfirescu, L. Blaga, Camil Petrescu, M. Sadoveanu, Tudor Arghezi, G. Călinescu etc.).

Arhiva Istorică: fondurile "M. Kogălniceanu" (1.162 dosare), "I.C. Brătianu" (724 dosare), "Al. Saint-Georges" (5.804 dosare).

Periodice româneşti vechi (începutul secolului XIX – până la 1948): calendare, almanahuri, anuare, anale, ziare, organe ale partidelor politice, reviste culturale, literare, istorice, juridice, economice etc.

Cabinetul de Fotografii: cca. 19.000 u.b. – fotografii originale şi de cărți poştale ilustrate.

Cabinetul de Cartografie: cca. 3.661 u.b. – hărți istorice, lingvistice, etnografice, demografice, militare, turistice; schițe topografice, planuri de oraşe şi moşii; cca. 1.000 de atlase geografice, geologice, climatice, meteorologice, hidrografice, ale solului şi mediului.

Cabinetul Audio-Vizual: plăci de patefon, discuri, CD-uri, DVD-uri, partituri, monografii etc.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI (Bucureşti)
Brâncoveanu şi epoca sa : tipărituri aflate în Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Naționale a României / Biblioteca Națională a României. Colecții Speciale. - Bucureşti : Editura Bibliotecii Naționale a României, 2008
ISBN 978-973-8366-03-9

94(498.1)"17" Brâncoveanu,C.
929 Brâncoveanu,C.017.1(498 Buc.)

Referent ştiințific: Dana Silvia Țilică

Redactori: Letiția Constantin, Anca Moraru
Grafică şi Design: Constantin Popovici, Niculae Stănescu, Letiția Constantin
Coperta: Constantin Popovici
Tehnoredactare: Niculae Stănescu

Tipărit la: Tipografia Bibliotecii Naționale a României
Bucureşti, 2008

ISBN 978-973-8366-03-9

Brâncoveanu şi epoca sa

tipărituri aflate în Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Naționale a României

Anul 1688 este marcat de evenimente politice şi culturale de mare importanță. Voievodul Ioan Şerban Cantacuzino Basarab comandă traducerea şi tipărirea în limba română a ***Bibliei***, versiune integrală, ce cuprindea atât Vechiul cât şi Noul Testament.

În această activitate au fost implicate personalități culturale, dar şi politice ale timpului: frații Şerban (vornicul) şi Radu (logofătul) Greceanu – nepoți după tată ai stolnicului Constantin Cantacuzino şi ai fratelui său Mihai, spătarul viitorului domn Constantin Brâncoveanu, care traduc şi stabilesc textul primei versiuni româneşti a Bibliei; Mitrofan – fost episcop de Huşi, tipograful lucrării; Theodosie, Mitropolitul Ungrovlahiei – care dă binecuvântarea şi aprobă textul şi Constantin Brâncoveanu, la acea vreme, Mare Logofăt – care sprijină inclusiv financiar tipărirea.

Prefața, adevărat studiu critic şi istoric, este scrisă şi semnată de Dosithei, Patriahul Ierusalimului.

Şerban Vodă nu mai apucă să vadă lucrarea terminată, nici măcar începută, deoarece moare otrăvit la 18 octombrie 1688. Două săptămâni mai târziu, la 9 noiembrie 1688, urcă pe tron Constantin Basarab Brâncoveanu.

Conform informațiilor din epilog, tipărirea a început în luna noiembrie 1688 şi s-a încheiat în septembrie 1689, aşadar, cartea comandată de Şerban voievod se tipăreşte sub domnia lui Brâncoveanu, situație menționată chiar în titlu. Deşi cartea era tipărită sub domnia sa, Brâncoveanu lasă ca numele lui Şerban să ocupe în titlu prima poziție.

În cei 26 de ani de domnie foarte frământată şi, mai apoi, încheiată tragic, Brâncoveanu, om cultivat şi iubitor al spiritului, va sprijini arta, viața şi activitatea religioasă, literară şi, implicit, activitatea tipografică.

În timpul său, existau cinci mari centre tipografice: Bucureşti – cinci tipografii, Buzău – o tipografie, Snagov – două tipografii, Râmnic - o tipografie şi Târgovişte – o tipografie. La Târgovişte, Antim înființează o nouă tipografie, după 163 de ani de la apariția ultimei tipărituri ieşite de sub teascurile celei vechi (***Triod-Penticostar slavonesc***. Târgovişte, 1550).

Dintre marii tipografi ai epocii, îi amintim aici, alături de Antim Ivireanul, adus în țară de domnitor în anul 1690 de la Istanbul, unde lucrase ca gravor, pe Mitrofan, tipograf de meserie, devenit apoi episcop de Huşi, pe Gheorghe Radovici, care activează şi ca traducător, pe Damaschin Gherbest, Mihai Iştvanovici, ipodiacon, şi pe Ursul (zugrav şi tipograf).

Iată şi câțiva dintre traducătorii şi diortositorii de ediții: frații Şerban şi Radu Greceanu; Hrisant Notara, Patriarh al Ierusalimului; Dosithei, Patriarh al Ierusalimului; Gheorgie Radovici; Constantin Cantacuzino stolnicul; Antim Ivireanul; Mitrofan, Episcop de Huşi; Mihail Macri.

Ilustrație de carte erau: Ioanichie (Ivan) Bakov, Antim Ivireanul, Damaschin Gherbest, Ursul zugravul (desenator-gravor).

Între anii 1688-1716, anul morții lui Antim, s-au tipărit cca. **90** de titluri, dintre care **32** ieşite de sub teascurile tipografiei lui Antim şi **14** – de sub cele ale tipografiei episcopului Mitrofan, ambii sprijinind din multe puncte de vedere activitatea tipografică din Țara Românească.

Biblioteca Națională a României are în colecțiile sale **35** de titluri editate în această perioadă.

Unele exemplare păstrează legături originale, în stil brâncovenesc, deosebit de rafinat şi de îngrijit executate, altele păstrează diferite adnotări manuscrise, cum ar fi prețiosul exemplar din ***Biblia*** de la 1688, pe care se află declarația de danie a domnitorului Brâncoveanu, întărită de sigiliu, pentru Mânăstirea Sâmbăta de Sus: "*Această Biblie sau dat Besearicii din Sâmbăta de Sus din Țara Ungurească* ".

Legăturile de epocă, mai ales cele specifice timpului când a fost tipărită o carte sau alta, ex-libris-urile (fie ele gravuri sau ştampile), mențiunile de danie, dar mai cu seamă adnotările manuscrise făcute de diverşi posesori – personalități recunoscute sau simpli preoți şi mireni – de-a lungul timpului constituie elemente de bibliofilie care aduc un plus de valoare fiecărui exemplar în parte.

Pe lângă exemplarul cu legătură originală brâncovenească din ***Biblia*** de la 1688, în colecția de carte veche şi bibliofilă a Bibliotecii Naționale a României există alte câteva exemplare care au legătură de epocă (modele similare, dar cu mici variațiuni de detaliu care dovedesc creativitatea meşterilor legători de atunci).

După cum se ştie, tipăriturile plecau în mod obişnuit din tipografii cu legături simple, eventual din piele neagră sau brună, fără ornamente. Dacă tipărirea era foarte scumpă, în multe cazuri prețul fiind exprimat în câteva zeci de galbeni, deci în monedă de aur, legăturile artistice realizate din piele de bună calitate, colorată divers şi aşezată pe scoarțe de lemn tratat special, erau încă şi mai scumpe. În cele mai multe cazuri, legăturile frumoase şi scumpe erau realizate la comanda specială a posesorilor.

Pe ultima pagină de gardă a exemplarului ***Bibliei*** de la 1688 dăruit de voievod

Mânăstirii Sâmbăta de Sus, există o însemnare manuscrisă în care diaconul Dionisie Bucşan, la anul *1855*, menționează faptul că s-a ocupat personal de legarea exemplarului, plătind cu bani dați de mănăstire, dar şi de Ioan Mardare şi parohul Ioan Pilția, care îşi pun şi ei semnătura.

Din nefericire, acest exemplar deosebit de prețios a suferit deteriorări grave. În prezent, el este restaurat, dar legătura actuală este simplă. Nu se mai păstrează niciun fragment din vechea copertă, astfel încât nu putem şti cum arăta această legătură realizată la comanda mănăstirii.

În colecția noastră există un exemplar cu legătură simplă, din piele neagră montată pe scoarțe de carton dur şi care prezintă ca unic ornament o cruce. Această legătură este veche şi foarte posibil ca ea să aparțină epocii brâncoveneşti.

Biblioteca Națională deține şi alte cărți româneşti cu legătură de epocă. Un exemplu, în acest sens, este ***Octoihul*** de la Buzău, din 1700, restaurat în laboratorul nostru. Exemplarul păstrează legătura originală din piele brună, montată pe scoarțe de lemn, ornamentată cu chenare, icoană şi o combinație de motive geometrice, pe ultima copertă. Deşi nu este aurită, legătura este foarte frumoasă.

Şi exemplarul din ***Triodion***, tipărit tot la Buzău în anul 1708, este legat cu scoarțe de lemn îmbrăcate în piele brun-roscată. Legătura este bogat şi rafinat ornamentată, fără a fi aurită. Ornamentele de text abundă – frontispicii, mici gravuri *cul de lampe*, aşezate la finalul capitolelor, mici ornamente în formă de baghetă, realizate cu motive variate, care despart paragrafele, xilogravuri cu scene biblice sau cu figuri de sfinți, stema țării, a casei domnitoare sau boiereşti.

Specificul cărții vechi româneşti este prezența pe verso-ul foii de titlu a gravurilor stemă, însoțite de versuri dedicatorii, aşa-numitele „stihuri politice". Acesta sunt mici „laudatio" în versuri, care omagiază activitatea politică, dar şi de Mecena a domnilor.

Cel mai frecvent apar stemele de țară (corbul cu cruce în cioc, flancat de soare şi de lună, aşezat pe vârful unui copac, deobicei stejar – în cazul Țării Româneşti sau capul de bour cu stea între coarne – în cazul Moldovei).

Stemele de țară sunt încadrate în ornamente în formă de ramă. Aceste compoziții sunt rafinate şi sofisticate – elemente religioase (îngeri, sfinți etc.), însemne ale puterii (coroana, spada şi buzduganul) etc. Ancadramentul este realizat cu motive vegetale, bogat şi rafinat compus.

Stemele de familie sau personale au elemente adăugate, care însă înglobează foarte armonios stemele de țară. De pildă, stema voievodului Şerban Cantacuzino are ca element de bază pajura bicefală, pe pieptul căreia este aşezată stema Munteniei, ca într-un medalion. Sunt prezente coroana, spada şi buzduganul, iar rama este în conjurată cu inițialele numelui şi ale statutului oficial al domnitorului.

O stemă de acest tip poate fi admirată, în toată splendoarea ei, pe verso-ul foii de

titlu a ***Bibliei*** de la 1688. Brâncoveanu adoptă stema țării, dar o încadrează cu inițialele sale.

Foarte importante sunt declarațiile de danie. Cele mai multe dintre aceste declarații aparțin fie domnilor care înzestrează mânăstirile cu tipărituri, fie mitropoliților şi episcopilor, care dau binecuvântarea de tipărire. Câteva volume din ***Mineiul*** tipărit la Buzău în 1698 poartă declarația de danie a mitropolitului Dosithei, care a dăruit un exemplar (în 12 volume) mânăstirii Iezerul.

Donațiile mai puteau fi făcute de boieri sau de alte persoane bogate care nu aparțineau aristocrației, dar care doreau să rămână în istorie ca sprijinitori ai credinței şi binefăcători obşteşti şi care nu cereau altceva în schimb decât să le fie pomenit numele lor şi ale membrilor familei lor în rugăciuni.

Pe lângă informațiile cu privire la circulația exemplarului de-a lungul timpului, însemnările manuscrise aduc o serie de informații despre întâmplări aparent fără mare relevanță istorică, dar care vin să completeze tabloul vieții reale a oamenilor care au trăit cândva.

O astfel de însemnare apare chiar pe exemplarul ce a aparținut Mânăstirii de la Sâmbata de Sus şi face referire la o iarnă care a fost deosebit de caldă până la Bobotează. O altă însemnare, făcută de Dragomir Bucşan în 1912, menționează că anul respectiv a fost foarte ploios.

Pe acelaşi exemplar, Ioan Mardare însemnează faptul că a citit cartea şi că a găsit declarația de danie a domnitorului Constantin Brătianu, cu sigiliu, în 12 locuri din carte. Însemnarea este datată 1835.

Interesante, din punctul de vedere al cutumelor, sunt blestemele al căror rol era de a-i înspăimânta pe hoții de odoare bisericeşti. Chiar dacă noi, cei de acum, zâmbim condenscendent în fața unor astfel de texte, în epocă oamenii credeau cu convingere în eficiența unor astfel de „măsuri de securitate". Asemenea însemnări sunt dovada valorii reale, aproape palpabile, pe care o avea, în vremurile vechi, credința la români: puterea ei educativă şi rolul important de instrument de reglare a comportamentului social sunt evidente.

Ornamentele de text sunt prezente pe o bună parte dintre cărțile tipărite în vremea lui Constantin Brâncoveanu. Menționăm frontispiciile, care reprezentau, în general, mici icoane sau alegorii cu temă religioasă, încadrate în chenare bogat şi rafinat ornamentate. Letrinele erau de o mare diversitate şi, totodată, de diferite dimensiuni. Multe dintre cărțile româneşti vechi făceau mare economie la ornamentele de text, utilizând doar câteva modele de letrine, aparent mai simple, dar de o mare eleganță.

Este şi cazul ***Bibliei*** lui Şerban Cantacuzino, în care ornamentele de text lipsesc aproape în totalitate, dar care sunt înlocuite cu mare efect de o serie de letrine de dimensiuni mici, deosebit de frumoase. Tiparul ales pentru această carte este cu desăvârşire negru.

Evanghelia greco-română de la Snagov, tipărită de Antim Ivireanul, are

ornamentată doar pagina de titlu cu o superbă Poartă în care figurile de inspirație biblică sunt încadrate de elemente decorative vegetale, mai ales acant, dispuse pe coloane suple ce susțin frontonul Porții, restul textului find lipsit de ornamente.

Capitolele îndrumătoare ale lui Vasile Macedoneanul, tipăritura de suflet a lui Antim, prima din lunga serie de tipărituri executate, împodobite, diortosite sau doar sprijinite de el, este o carte de numai 97 de pagini, de format relativ mic (19,5 cm. înălțime), tipărită în limba greacă.

Textul este aranjat pe două coloane şi încadrat în chenar liniar foarte simplu. Singurele ornamente sunt un mic cartuş care încadrează anul pe pagina de titlu şi mici ornamente cu motive vegetale stilizate. Tot pe pagina de titlu există trei mici ornamente, care se repetă pe fila ce precede textul propriu-zis şi pe care este tipărit un fragment din *Ecleziast*, cap. 12, parag. 13; un mic frontispiciu la începutul textului, stema țării – pe verso-ul foii de titlu şi două mici gravuri – o cruce compusă din aceleaşi elemente ornamentale, amplasată la sfârşitul versurilor politiceşti, şi o mică compoziție în romb, cu motive vegetale stilizate, amplasată la finele pinaxului. În rest, nu apare niciun alt ornament, iar tiparul este negru.

Cele două exempare existente în colecțiile Bibliotecii Naționale a României au legătură de epocă cu scoarțe de carton învelite în piele brună, bogat ornamentate cu elemente brâncoveneşti. Mai mult, unul dintre exemplare are pe foaia din fața textului o însemnare manuscrisă ologrefă a lui Antim Ivireanul, în limba greacă, în care Ieromonahul declară că este o carte tipărită de el însuşi şi se semnează.

Marea majoritate a exemplarelor noastre din tipăriturile brâncoveneşti poartă astfel de elemente adăugate. Aceste elemente le sporesc valoarea bibliofilă, deosebindu-le de alte exemplare aflate în colecții din țară.

Dintre cele 90 de cărți tipărite în perioada brâncovenească, ne lipsesc mai mult de jumătate, nu din neglijență sau lipsă de interes, ci doar din cauza faptului că achiziționarea cărții vechi stă încă sub semnul aleatoriului şi, totodată, al faptului că evenimentele istorice, mai vechi sau recente, violente, în general, au făcut ca majoritatea exemplarelor de carte românească veche să fie distruse sau pierdute, într-un fel sau altul, astfel încât multe dintre acestea sunt astăzi foarte rare sau chiar unicate, de o mare valoare istorică şi bibliofilă.

Să mai adăugăm, în final, că în colecțiile Bibliotecii Naționale a României există şi două titluri care nu apar nici în prima ediție din ***Bibliografia Românească Veche***, nici în completările ulterioare, realizate de Daniela Poenaru sau de Dan Râpă-Buicliu.

Este vorba despre un ***Ceasoslov***, imprimat la Bucureşti, în Tipografia Sfintei Mitropolii, în anul 1709, şi de o ***Evanghelie română***, imprimată la Snagov, în 1693.

Dana Silvia Țilică

ΚΑΡΤΕ ΑΔΟΑ·ΠΑΡΑΛΛΗ ΠΟΜΕΝΟΥ·

Κ Α Π Α

Η εκ φτορᾶ εκκλησίᾳ φῶλε κὲ ἀδᾶ, ὁ πρ φτορικὸς κὲ ὡσ ἀπόκλ ἀπόστολ κὲ ἀπὸ κλ ἀπόκλ ὡσπ πρ ἀπόκλ φτορ φιλάρμ. Ὡσ χρίε εκκλησίᾳ ὁ πατρ ἐστ τερπόκλ νόμος πρίστε εἶναι, ὡσ πλ ἀπόστολ κὲ φτορικὸς φιλάνθρωπ ἀπόστ τερπόκλ κὲ ἀρχιερ πλ ἀπόστολ.

Ὡσ πᾶρε εκκλησίᾳ κὲ πίστ ἀλλ ἀπόστολ κὲ ἀπὸ κλ ἀπόκλ, ὡσ ἀπὸ κλ ἀπόκλ ὡσπ πρ ἀπόκλ φτορ φιλάρμ. Ὡσ πατρ ἐστ ἀπόστολ κὲ φτορικὸς μόνος εἶ κὲ ἀπόκλ φτορ.

Ἐκεῖ ἐποίησε ἀπόστ ἀπόστολ κὲ ἀπὸ κλ ἀπόκλ, ὡσ ἐπίσκ ἀπὸ κλ ἀπόκλ ὡσπ πρ ἀπόκλ φτορ φιλάρμ. Ὡσ πατρ ἐστ ἀπόστολ κὲ φτορικὸς μόνος εἶ κὲ ἀπόκλ φτορ.

Ὡσ πᾶρε εκκλησίᾳ πᾶρε ἐρᾶ κὲ ἀπόκλ, ὡσ ἐπὶ πᾶρε

Brâncoveanu şi epoca sa

tipărituri aflate în Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Naționale a României

CATALOG

♦ CRXVIII/ V 12 BRV 147

ANTOLOGHION .- Anthologhion adecă floarea cuvintelor... . În Sfânta Episcopie a Râmnicului, la anul dela zidirea lumii 7213 .- Râmnic: Tipografia Sfintei Episcopii a Râmnicului, 1705.

Tipărită în limba română, cu caractere chirilice.

Din Epilog: "*Tipăritu-s-au la anulŭ dela spăsenija lumii 1705, prinŭ osteneala iubitorului de Dumnezeu Kyr Anthimŭ Ivireanul Episcopulŭ Râmniculuĭ*".

Exemplarul este incomplet, lipsesc fila de titlu şi, probabil, *Predoslovia*, dar şi ultimile două file. În BRV se specifică faptul că nici alcătuitorii bibliografiei nu au avut la dispoziție un exemplar complet.

♦ CR XVIII/ IV 3 BRV 144

APOSTOL cu mila lui Dumnezeu Sfântul, carele acum a doa oară, precum mai nainte au fost aşezat după cel Grecesc, sau tipărit în zilele Prea Înălțatului Domn, şi oblăduitoriu a toată Țara Rumânească, Iō Constantin Basarab Voevod. Cu blagoslovenia Prea Sfințitului Părinte kyr Theodosie, Mitropolitul a toată Oungrovlachiei, şi sau tipărit în Sfânta Episcopie din Buzău, prin osteneala a singur Episcopului de Buzău Kyr Damaschin. În anul dela zidirea lumii 7212, iară dela H[risto]s 1704 .- Buzău: Tipografia Sfintei Episcopii a Buzăului, 1704.

Tipărită cu caractere chirilice, în limba română.

♦ CR XVII/ V 4 BRV 86

BIBLIA adecă DUMNEZEEASCA SCRIPTURĂ ale cei Vechi şi ale cei Noao Leage toate care sau tălmăcit dupre limba elinească spre înțelegerea limbii rumânesci cu porunca Prea bunului creştin, IOAN ŞERBAN CANTACUZINO

BASARAB Voevod şi cu îndemnarea dumnealui CONSTANTIN BRÂNCOVANUL Marele Logofăt, nepot de soră al Măriei Sale, care după prestăvirea acestui mai sus pomenit domn, Putearnicul Dumnezeu den alegerea a toatei Țări Rumânesci, pre dumnealui lau coronat cu domnia şi stăpânirea a toată Țara Oungrovlahiei. Şi întru zilele Măriei Sale sau săvârşit acest dumnezeiesc lucru. Carele şi toată cheltuiala cea desăvârşită o au rădicat. Tipăritusau întâiu în Scaunul Mitropoliei Bucurescilor în vremea păstoriei Prea sfințitului părinte kyr Theodosie Mitropolitul țării, şi exarh laturilor, şi pentru cea de obsce priință, sau dăruit, neamului rumânesc, la anul dela facerea lumii 7197 iară dela Spăsenia lumii 1688, în luna lui Noemvri în 10 zile .- Bucureşti: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1688.
Tipărită în limba română, cu caractere chirilice.
Exemplarul cu inv. 275126 este complet şi bine conservat şi păstrează intactă legătura originală brâncovenească în piele roşie, foarte bogat ornamentată, aurită pe prima copertă. Pe prima filă de gardă, există mai multe însemnări de proprietate dintre care amintim pe cele ale lui Nicolae şi Simion Popovici, popa Macovei, popa George, toți din Poeni Bucium.
Exemplarul cu inv. 293796 este incomplet, având lipsă fila de titlu şi este restaurat, dar are o legătură simplă din piele maronie. Exemplarul a fost dăruit Mănăstirii Sâmbăta de Sus şi are în 12 locuri declarația de danie a domnului Brâncoveanu către mănăstirea Sâmbăta de Sus, întărită cu sigiliul domnesc de culoare roşie: "*Această Biblie sau dat Besearicii din Sâmbăta de Sus din Țara Ungurească*".
Pe acest exemplar, există multe alte însemnări mss. Semnatarii sunt: Dionisie Bucşan, cantor al bisericii, Vasile Bucşan, parohul Ioan Pilția, Ioan Mardare şi alții. Dionisie Bucşan s-a ocupat de legarea exemplarului, fapt confirmat sub semnătură de Ioan Pilția. Ioan Mardare confirmă că a citit cartea şi că a găsit în 12 locuri declarația de danie a domnitorului cu sigiliu, "*pecetea cea adevărată*".

♦ CRXVIII/ III 7 BRV 139
BIBLIA N.T. Română .- Noul Testament acum întâi tipărit întracest chip, pre limba Rumânească. Cu porunca şi cu toată cheltuiala Prea luminatului, şi înălțatului, iubitorului de Hs. Domn şi oblăduitoriu a toată Țara Rumânească, Iō CONSTANTIN B. Basarab Vōevōd. Cu blagoslovenija Prea sfințitului Mitropolit, şi exarhul plaiurilor, Kyr

THEODOSIE. Şi sau tipărit în tipografia domnească, în oraşul Bucurescilor, la anul Mântuirii (1703), de smeritul întru Ieromonahi Anthim Ivireanul .- Bucureşti: Tipografia Domnească, 1703.
Tiparul este negru în totalitate. Titlul este încadrat de un chenar cu motive geometrice. În partea de jos a paginii, este sigiliul episcopului, cu tuş negru.
Legătura este de epocă. Pe prima copertă, este reprezentată o icoană a Mântuirii, dar după model occidental, înconjurată de cei patru evanghelişti, plasați în colțuri. Ornamentele sunt aurite. Chenarul este realizat cu motive geometrice. A doua copertă are în medalion Crucea Răstignirii. Tranşa este ornamentată prin incizare şi a fost aurită.

♦ CR XVIII/ II 25 BRV 114
CARTE sau Lumină cu dreapte Dovediri din dogmele Besearicii Răsăritului, asupra dejghinării Papistaşilor, descoperită şi aşezată de prea învățatul Ieromonah Maxim Peloponisianul. Acum întâi tipărită pre limba Rumânească, cu porunca şi toată cheltuiala a prea Luminatului şi înălțatului Domn şi oblăduitoriu a toată Țara Rumânească Iō Iōann Cōnstantin B. B. Voevod. Purtând cârma Pravoslaviei, Prea Sfințitul Mitropolit Kyr Theōdosie. Şi sau tipărit în Tipografia Domnească în Sfânta Mânăstire în Sneagōv, la anul mântuirii lumii 1699, de smeritul întru Ieromonah Anthim Ivireanul, pentru ca să se dea dar Pravoslavnicilor .- Snagov: Tipografia Domnească, 1699.
Tipărit în limba română, cu caractere chirilice.

♦ CR XVIII/ I 49
CEASOSLOV ce are în sine slujba de zi şi de noapte, după rânduiala sfintei besearici. Acum întracesta chip tipărită, în zilele Prea luminatului Domn, Iō Konstandin Basarab voevod. Cu bloagoslovenia prea sfințitului Mitropolit, kyr Anthim Ivireanul, în Sfînta Mitropolie în Bucuresci, la anul 7217, de Gheorghie Radovici .- Bucureşti: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1709.
Această tipăritură nu este menționată în nicio ediție BRV.

♦ CR XVII/ II 27 BRV 116
EUCHOLOGION adecă MOLITVENIC carele cuprinde întru sine toată treaba Besearicii ce să cuvine Preoților, aşezată de sfinții Ap[o]s[to]li, şi de

purtătorii de Dumnezeu Părinți. În zilele luminatului Domn şi oblăduitoriu a toată Țara Rumânească, IOAN CONSTANTIN BASARAB Voevod. Cu blagoslovenia Preasfințitului Părinte kyr Theodosie, Mitropolitul a Toată Țara Rumânească. Acum tipărită întâiu în Sfânta Episcopie dela Buzău, în anul dela zidirea lumii 7207, prin osteneala a însuşi Episcopului de Buzău kyr Mitrofan .- Buzău: Tipografia Sfintei Episcopii, 1699.
Tipărită în limba română, cu caractere chirilice.
Pe copertă este o inscripție executată de legător, în care se spune că acest Molitvenic este dăruit de Domn pentru pomenirea sa. Inscripția fiind foarte ştearsă, nu se mai distinge numele mânăstirii. Legătura este originală.

♦ CRXVIII/ II 78 BRV 123
EUCHOLOGION adecă MOLITVENIC care cuprinde întru sine toată treaba Besearicii ce să cuvine Preoților... în zilele luminatului Domn… Ioan Constantin Basarab Voevod; cu blagoslovenia Prea sfințitului Părinte Kyr Theodosie… .- Buzău: Tipografia Sfintei Episcopii dela Buzău, 1701.
Tipărită cu caractere chirilice, în limba română.
Pe verso-ul primei coperte este o însemnare mss.: "*Acest Molitvenic iaste al părintelui Sfântul Grigorie Decapolitul*".

♦ CR XVIII/ II 42 BRV 164[1] (vol. I)
EUCHOLOGHION adecă MOLITVENIC, acum a doa oară tipărit, după rânduiala celui grecesc. Întru ale 15. de ani, a înălțatului Domn, a prea luminatului oblăduitoriu a toată Țara Rumânească, Ioan Konstandin B. Basarab Voevod, cu toată cheltuiala prea sfințitului Mitropolit al Ungrovlahiei, kyr Anthim Ivireanul, în sfânta Mitropolie a Târgoviscei, la anul dela Hs. 1713, (de Gheorghie Radovici) .- Târgovişte: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1713.
Tipărită în limba română, cu caractere chirilice.

♦ CR XVII/ V 5 BRV 95
EVANGHELIE greco-română. Theion kai Hieron Evangelion, hellēnovlachikon, ta nyn prōton synarmosthen kata tas amphoterous dialektous, kata tēv tēs ekklēsias hellēnikon typon estrommenon, tēn tou

eusevestatou, eklamprotatou te, kai megaloprepestatou afthentou kai hēgemonos pasēs Oungrovlachias, kyriou kyriou Iōannou KŌSNTANTINOU Bassaraba Voevod, protropē te kai anallōmasi, pros tēn tōn orthodoxōn koinēn ōpheleias. Efthynontos ton oiaka tēs orthodoxias tou panierōtatou m[it]ropolitou kyriou THEODOSIOU. En etei s[o]t[i]riou 1693. Etypōthē de en tēs hagiōtatou Mētropolei tēs Oungrovlachias = SFÂNTA şi Dumnezeiasca EVANGHELIE elinească şi rumânească, acuma întâiu alcătuită întramândouă limbile, şi după grecească ai bisericii orânduială aşezată. Cu a bl[a]gocistivului, prea luminatului şi a mare cuviinţatului, domn şi oblăduitoriu a toată Oungrovlachia, Iōan KONSTANDIN Bassarab voevod, poruncă şi cheltuială, spre cea de obsce a pravoslavnicilor folosință. Îndireptând cârma pravoslaviei prea sfințitul mitropolit kyr THEODOSIE în anul mântuirii 1693. Şi sau tipărit întru Sfânta Mitropolie a Ungrovlahiei .- Bucureşti: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1693.
Tipărită cu caractere greceşti, în limba greacă şi cu caractere chirilice, în limba română. Exemplar în stare bună de conservare cu legătură originală brâncovenească din piele roşie, ornamentată şi aurită. Pe verso-ul ultimei foi a scrisorii către cititori, sub gravură, este o însemnare manuscrisă, cu litere chirilice şi latine, făcută de Vintilă Bucşan care a donat exemplarul Mănăstirii Dumitrana. de la p. 48 până la p. 64, mai există o însemnare manuscrisă de danie, pentru bună pomenire.

♦ CR XVII/ I 7 BRV 119
FLOAREA darurilor. Carte foarte frumoasă şi de folos fiesce căruia, care va vrea să se împodobească pre sine cu bunătăți. De pre grecie scoase pre rumânie, în zilele prea luminatului Domn Ioann Constandin Basarab voevod, cu blagoslovenia prea sfințitului Mitropolitului kyr Theodosie. Cu îndemnarea şi cu cheltuiala dumnealui Constandin Păh Sarachin. Gheorghie dohtorul Criteanul. Şi sau tipărit în sfânta mânăstire în Snjagov, vă leato 7208, mjasaţ, Iunie, de smeritul Ieromonah Antim Ivireanul .- Snagov: Tipografia Sfintei Mânăstiri, 1700.
Tipărită în limba română, cu caractere chirilice.

♦ CR XVII/ V 10
EVANGHELIE română. Sfânta şi Dumnezeiasca EVANGHELIE, cu voia prea

luminatului, şi înălțatului Domn, şi oblăduitoriul a toată Țara Rumânească Iō Constandin B. Voevod, şi cu porunca purtătoriului Pravoslaviei prea sfințitului kyr Theodosie Mitropolitul a toatei Țări Rumânesci, şi exarhul plaiurilor: Acum a doa oară tipărită şi diortosită mai cu multă nevoință, în Sfânta Mânăstire în Snjagov, la anul dela spăsenia lumii 1693, de smeritul întru ieromonahi Anthim Ivireanul .- Snagov. Tipografia Sfintei Mânăstiri, 1693.
Tipărită în limba română, cu caractere chirilice.
Nu este menționată în nicio ediție BRV.

♦ CRXVIII/ II 65 BRV 141
HERMĒNEIA kai Akoulouthia eis Enkainia Neoi… Hegemon… Kyriou Ioannou Constantinou Vassarava Voevonda pasēs Oungrovlachias… .- En Voukourestiō, 1703.
Tipărită cu caractere greceşti, în limba greacă.
Pe pagina de gardă din fața titlului, este o însemnare în limba sârbă, care se continuă şi pe spațiul alb de sub titlu. Este datată "*1735, januar: 30*".

♦ CRXVIII/ II 33 BRV 131
Învățătura preoților pe scurt de ŞAPTE TAINE ale Besearicii, cu dreapte dovediri din Pravila sfinților Părinți… în zilele prea luminatului şi înălțatului Domn şi oblăduitoriu a toată Țara Rumânească Iō Constantin B. B. Voevodul. Cu porunca şi toată cheltuiala a Prea sfințitului Mitropolit Kyr Theodosie… .- Buzău: În Tipografia Domnească în sfânta Episcopie dela Buzău, 7210 /1702).
Tipărită cu caractere chirilice, în limba română.
Pe verso-ul foii de titlu, este o gravură ce îl reprezintă pe Iisus pe tron între Sfânta Fecioară şi Sfântul Ioan Botezătorul. Versurile sunt dedicate mitropolitului Theodosie şi semnate de episcopul Mitrofan al Buzăului.

♦ CR XVIII/ III 6 BRV 130
LITURGHIER grecesc şi arăbesc .- E'typote i Psychophelestati ate Leiturgia, nyn proton eis hellenon kai arabiskei dialekton… hegemon pasis Oungrovlachias Kyriou Kyriou Ioannou Konstantinou Bassaraba Voevoda….; para Anthimou tou ex Ivirias… .- Synagōvou, en etei sōteriō 1701.

Tipărit cu caractere greceşti şi arăbeşti, în limbile greacă şi arabă.
Exemplarul este în stare foarte bună de conservare. Cartea are două pagini de titlu, una în limba greacă, orientată în legătură de la stânga la dreapta, iar a doua amplasată la ceea ce, în cutuma europeană, ar fi sfârşitul cărții. Stema este plasată pe verso-ul acestei a doua foi de titlu, iar sub stemă sunt înscrise numele şi titlurile domnitorului. Legătura este originală şi orientată conform uzanței arabe.

♦ CRXVIII/ II 64 BRV 132
LITURGHIE .- Sfânta şi Dumnezeeasca Liturghie, a sfântului Ioan Zlatoust, a Marelui Vasilie, şi a sfântului Grigorie Dvoeslov, care este Prejdescenia cari acum din nou sau tipărit, şi în lumină sau dat, întru folosul tuturor preoților, şi diaconului, ca să poată pre lesne a sluji cumsăcade pre rânduiala ei, den izvoadele greceşti, Tipicul pre limba Rumânească, scos şi tocmit, din porunca şi osârdia înpreună şi toată cheltuiala a prea cinstitului jupan Şerban Cantacuzino, vel paharnic. Întru zilele Prea luminatului Blagocestivului Domn Iō Constantin Basarab Voevod. Îndreptând cârma sfintei Besearici Prea sfințitul Kyr Theodosie, Arhiepiscopul a toată Ungrovlahia. Tipăritusau în Sfânta Episcopie dela Buzău, în Tipografia Domnească, la anul dela zidirea lumii 7210 .- Buzău: Tipografia sfintei Episcopii dela Buzău, 7210 (1702).
Tipărită cu caractere chirilice, în limba română, cu tipar roşu şi negru.
Exemplarul are lipsă foaia de titlu şi primele 31 de file. Pe verso filei 146, este o însemnare manuscrisă, datată "*luna lui Septembrie, în 12 zile, anul 1782*" şi semnată "*Iō Nicolae Caragea voevod*".
Cartea are trei gravuri: prima este o reprezentare a lui Iisus pe tron având la stânga pe Sf. Fecioară, iar la dreapta pe Sf. Ioan Botezătorul. Titulatura şi explicațiile icoanei sunt în slavonă şi greacă. Sub gravură, sunt versurile dedicate paharnicului Şerban Cantacuzino. Gravura este semnată "*Ursul*", ucenic tipograf.
Celelalte două gravuri îi reprezintă pe Sfântul Ioan Gură de Aur şi pe Sfântul Vasilie cel Mare, prima nesemnată, a doua semnată indescifrabil. Textul este înscris în chenare cu motive geometrice, iar letrinele sunt tipărite cu roşu. Legătura este originală şi restaurată.

♦ **CR XVIII/ II 37 BRV 164**

LITURGHIE. Sfintele şi Dumnezeescile LITURGHII, a celor dintru sfinți Părinților noscri a lui Ioan Zlatoust, a lui Vasilie cel Mare, şi a Prejdescenii, acum întâi tipărite între ale 25. de ani, a înălțatului Domn, a prea luminatului oblăduitoriu a toată Țara Rumânească, Ioan Constandin B. Basarab Voevod. Cu toată cheltuiala prea sfințitului Mitropolit al Oungrovlahiei kyr Anthim Ivireanul, în sfânta Mitropolie a Târgoviscii, la anul dela Hs. 1713, de Gheorghie Radovici .- Târgovişte: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1713.

Tipărită în limba română cu caractere chirilice.

♦ **CRXVII/ II 29 BRV 89**

MAXIM PELOPONESIANUL .- Encheiridion kata tou schismatos tōn Papistōn. Syntethen men tou Sophōttatou Hieromonachou Maximou tou Peloponesiou. Nyn de typothen dia Prostagmatos tou eusevestatou eklamprotatou kai galēnotatou Afthentou kai Hēgemonos pasēs Oungrovlachias kyriou kyriou Ioannou Konstantinou Bassaraba Voevonda tou Brankovanou. En tē Afthentikē Typographia tes en Vukurestiō. Ev etei sōtēriō 1690, kata mēna Iannuariou, epi tō Diadidosthai charisma tois Orthodoxois .- Bucureşti: în tipografia Domnească, 1690.

Tipărit în limba greacă, cu caractere greceşti.

Pe verso-ul copertei, are ex-libris-ul lui Dimitrie Sturdza care dă pe scurt titlul în limba română: "*Manual în contra schismei Papistaşilor*", însoțit de numele Domnului şi al autorului. Mai este prezent şi ex-libris-ul Bibliotecii "N. Bălcescu" al Aşezământului Cultural Ion. I. C. Brătianu, ctitorul aşezământului.

♦ **CR XVII/ IV 8 BRV 90**

MELETIE SIRIGUL. Tou Makaritou Meletiou Sirigou didaskalou te kai protosingelou tēs en Kōnstantinoupolei Megallē Ekklēsias, kata tōn kalvinikōn kephalaiōn, kai erōtēseōn Kyrillou tou Loukareōs, Antirrhēsis. Kai Dositheou Patriarchou Ierosolymōu encheiridion kata tēs kalvinikēs phrenovlaveis. Typōthenta, dia dapanēs te, kai epitropēs, tou paneklamprotatou, eusevestatou te, kai galēnotatou, afthentou kai hēgemonos pasēs Oungrovlachias, kyriou, kyriou lōanou Kōnstantinou Bassaraba voevonda. Epimeleia de, kai diorthōsei, tou logiōtatou

notariou, tēs Megalēs Ekklesias kyriou Michail Makri tou ex lōanninōn. En tēs periphimō polei Voukouresti tēs Oungrovlachias. En etei sōtiriō: 1690: kata Mēna Septemvrion .- Bucureşti: [s. n.], 1690.
Tipărit cu caractere greceşti, în limba greacă.
Exemplarul este în stare bună de conservare, mai ales corpul cărții. Legătura originală, brâncovenească, este executată cu scoarțe de carton îmbrăcate în piele brună. Pielea este decorată cu chenare şi ornamente cu motive florale stilizate.

♦ CR XVII/ IV 5 BRV 111
MINEI. Mineiul lunii lui Septembrie care acum întâiu sau Tipărit, cu Tipicul şi Parimiile şi Sinaxariul pe limba Rumânească. Den porunca, şi toată cheltuiala a Prea luminatului Domn, lō Konstantin Basarab Voevod, oblăduitoriu a toată Țara Rumânească, Mitropolit fiind a toată Țara, kyr Theodosie. Şi sau tipărit în Sfânta Episcopie dela Buzău, în Anul dela Zidirea lumii 7206, însuşi episcopul Buzăului kyr Mitrofan fiind tipograf .- Buzău: în Tipografia Sfintei Episcopii, 7206 (1698).
Tipărit în limba română, cu caractere chirilice.
Anul de la Hristos este menționat la sfârşitul volumului.
Exemplarul provine din fondul de dublete al BAR (Biblioteca Academiei Române).
În BRV se specifică faptul că următoarele 11 volume, pentru perioada Octombrie-August, au aceeaşi foaie de titlu, deosebirea constând în denumirea lunii pentru care s-a alcătuit un volum sau altul.
Biblioteca Națională a României mai deține:
Mineiul lunii lui Octomvrie. Exemplarul păstrează legătura originală în stil brâncovenesc şi a fost achiziționat din anticariat;
[Mineiul] Luna lui Decemvrie. Volumul provine din fondul de dublete al BAR. Pe prima p., însemnare mss.: „*Acest minei sau luat de Radul… şi sau dat de pomană la besearica ot Belciugatul*";
Mineiul. Luna lui G[h]ennuarie. Pe prima p., este o însemnare mss.: „*Acest minei sau luat de Radul… şi sau dat de pomană la besearica ot Belciugatul*";
Mineiul. Luna lui Fevruarie. Exemplar restaurat, cu fragmente din legătura originală. Pe prima p., însemnare mss.: „*Acest minei sau luat de Radul… şi sau dat de pomană la besearica ot Belciugatul*";
Mineiul. Luna lui Martie. Exemplarul provine din fondul de dublete al BAR. Are şi eticheta: „*Casa Biseriicii. Biblioteca*";

Mineiul. Luna lui Aprilie. Volumul a fost achiziționat prin anticariat şi are pe prima pagină o însemnare mss.: „*Acest minei datulau sfinția sa kyr Theodosie mitropolitul, sfintei mânăstiri Iazerul*";
Mineiul. Luna lui Iulie. Volumul a fost achiziționat prin anticariat şi are pe filele1-6 o însemnare mss: "*Acest minei, luna lui iulie, datulau sfinția [sa] părintelui... kyr Theodosie, mitropolitul Oungrovlahiei, la Sfânta Mânăstire la Iazer, iar cine ar... a lua de acolo să fie procleat, afurisit, anathema. 7206* [1698, chiar anul tipăririi]";
Un alt exemplar din luna iulie provine din fondul de dublete al BAR şi este legat împreună cu:
Mineiul. Luna lui Avgust. Exemplar achiziționat prin anticariat, fără însemne de proprietate sau de circulație.

♦ CR XVIII/ V 13 BRV151
OCTOIH .- Oktōichos adecă Ōsmoglasnic, care are în sine toată slujba ce să cuvine a văscrielor împreună şi o săptămână cu toate ale ei rânduiale. Acum întâi întraceasta chip aşezată şi tipărită, în zilele Prealuminatului şi înălțatului Domn, şi oblăduitoriu a toată Țara Rumânească, Iōann Cōnstatin B. Basarab Voevod. Cu osârdia şi cu toată cheltuiala preacinstitului de bun şi mare nume alui Mihail Cantacuzino vel Spătar, spre cea de obsce a Besearicilor lui H[risto]s trebuință, şi al Pravoslavnicilor folos. Cu blagoslovenia preasfințitului Mitropolit Kyr Theodosie. În Sfânta Episcopie a Râmnicului, la anul dela zidirea lumii 7241, de Mihail Iştvanovici Ypodiaconul Tipograful .- Râmnic: Tipografia Sfintei Episcopii a Râmnicului, 1706.
Tipărită în limba română, cu caractere chirilice

♦ CR XVII/ V 1 BRV 120
OCTOIH ce să zice OSMOGLASNIKU, care acum întâiu sau tipărit, den porunca, şi toată cheltuiala Prea luminatului Domn, Iō CONSTANTIN BASARAB Voevod, Mitropolit fiind a toată Țara, kyr THEODOSIE. Şi sau tipărit în sfânta Episcopie dela Buzău, în anul dela zidirea lumii 7208 .- Buzău: Tipografia Sfintei Episcopii, 7208 (1700).
Tipărit în limba română, cu caractere chirilice.

♦ **CRXVIII/ II 74 BRV 162**

OCTOIH, acum întâi tălmăcit pre limba rumânească, spre înțelegerea de obsce, şi tipărit întru al 24 de ani, a înălțatului Domn a prea luminatului oblăduitoriu a toată Țara Rumânească Ioan Constandin B. Basarab Voevod. Cu toată cheltuiala prea sfințitului Mitropolit al Ungrovlahiei kyr Anthim Ivireanul, în sfânta Mitropolie a Târgoviscei, la anul dela Hs. 1712, de Gheorghie Radovici .- Târgovişte: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1712.

Tipărită în limba română, cu caractere chirilice.

♦ **CR XVII/ V 6 BRV 117**

ORTHODOXOS Homologia tēs pisteōs tēs Katholikēs kai Apostilikēs Ekklēsias tēs Anatolikēs kai EISAGŌGIKĒS Ekthesis peri tōn aretōn pisteōs, elpidos kai Agapēs. Typōtheisai protropē kai dapanē tou Eusevesatatou Eklamprotatou kai Galēnotatou Afthentou kai Hēgemonos pasēs Oungrovlachias kyriou kyriou KONSTANTINOU Bassaraba Voevonda, tou Brankovanou pros koinyn ophelian tōn orthodoxōn christianōn. Archieratoiontos tēs Hagiōtatēs Mētropoleōs Oungrovlachias tou Panierōtatou kai theoprovlētou Mētropolitou kyriou kyriou THEODOSIOU. En tēs sevasmias monēs tōn Eisodiōn tēs Theotokou tēs eponomazomenē tou Svagōvou, en etei 1699, kata mēna ton Phevrouarion, para tou elachistou en Hieromonachois Anthimou tou ex Ivērias .- Snagov, în Tipografia Sfintei Mânăstiri, 1699.

Tipărită în limba greacă, cu caractere greceşti.

Exemplarul a făcut parte din Biblioteca I. B Mureşianu şi are deasupra titlului ex-libris ştampilă.

♦ **CRXVIII/ V 27 BRV 124**

PENTICOSTARION carele are întru sine slujba ce să cuvine lui. Care acum întâiu sau tipărit, din porunca, şi toată cheltuiala, Prea luminatului Domn Iō CONSTANTIN BASARAB VOEVODA; Mitropolit fiind a toată Țara kyr THEODOSIE. Şi sau tipărit în Sfânta Episcopie dela Buzău, în anul dela zidirea lumii (7209) .- Buzău: Tipografia Sfintei Episcopii a Buzăului, 1701.

Tipărit în limba română, cu caractere chirilice.

Titlul este încadrat de Poartă, ornament specific cărților religioase româneşti. În registrul superior, în centru, este gravată Sfânta Treime, încadrată la stânga de

Sfânta Fecioară şi Sf. Mihail, iar la dreapta de Sf. Ioan Botezătorul şi Sf. Gheorghe. Lateral, sunt gravați Sfinții Apostoli Petru şi Pavel, precum şi Sfinții Părinți Nicolae şi Grigorie. În registrul inferior, sunt gravați Sfinții militari Gheorghe şi Mihail, în centru Sfinții Împărați Constantin şi Elena, încadrați de Sfântul Nicolae şi Sfânta Ecaterina. În interiorul cărții, unele gravuri sunt semnate *IOANNICHIE*.

♦ CR XVIII/ I 67 BRV 165

PILDE filosoficesci de pe limba grecească tălmăcite Rumânesce, carele cu cucerie sau închinat, prea luminatului oblăduitpriu Țării Rumânesci Ioan Konstandin Basarab Voevod. Fiind Mitropolit kyr Anthim Ivireanul, de kyr Manuil al lui Apostoli, cu a căruia cheltuială acum întâi sau tipărit în Târgovisce, la leat 7221 .- Târgovişte: [s. n.], 1713.

Tipărită în limba română, cu caractere chirilie.

Tipograf: Gheorghe Radovici.

Cu însemnări mss. de proprietate ale preotului Niculae, datate 1789.

♦ CR XVII/ II 30 BRV 92

PRAVOSLAVNICA Mărturisire a Săbornicescei şi apostolescii Besearecii Răsăritului, dupre Grecească, den porunca Prea luminatului şi prea înălțatului Domn IOAN CONSTANTIN, B. BASARAB Voevod. Întoarsă în limba Rumânească de Radul Logofăt Greceanul, ispravnic, osârdnic fiind, ca şi la alte câte sau scos şi sau tipărit aici în Țară preasfințitul Kyr THEODOSIE, Mitropolit Țării, I proci. Tipăritusau în tipografia domnească, la Episcupia dela Buzău, la anul dela zidirea lumii 7200, în luna lui Dechemvrie 3 .- Buzău: Tipografia Sfintei Episcopii, 7200 (1691).

Tipărită în limba română, cu caractere chirilice.

♦ CRXVIII/ II 79 BRV 125

PSALTIRE a fericitului prooroc şi împărat a lui David, cu cântecele lui Moisi şi cu psalmi izbrani la Praznice, cu Paraclisul Preacistii şi cu Paschalii… În zilele prea luminatului Domn Iō Constantin Basarab Voevod, cu blagoslovenia Prea sfințitului Kyr Theodosie… .- Buzău, 1701.

Tipărită cu caractere chirilice, în limba română.

♦ **CR XVII/ II 31 BRV 96**

PSALTIRE a Proorocului şi Împăratului David, cu multe la toate catismele şi cu pashalii de 50 de ani, după orânduiala grecească şi latinească exapsalmou. Acum întâi tipărită pre limba rumânească. Cu porunca şi toată cheltuiala a Prea luminatului şi înălțatului Domn şi oblăduitoriu a toată Țara Rumânească Ioan Costandin B.B. Voevod. Purtând cârma pravoslaviei Prea Osfințitul Mitropolit kyr Theodosie. Tipăritusau în tipografia domnească în sfânta Mitropolie în Bucuresci, în anul dela zidirea lumii 7202, iară dela Mântuire 1694 .- Bucureşti: Tipografia Domnească a Sfintei Mitropolii a Bucureştilor, 1694.

Tipărită în limba română, cu caractere chirilice.

Foaia de titlu originală s-a pierdut. Actuala foaie de titlu este reconstituită de mână. Versurile politice de sub stemă sunt semnate de Anthim.

♦ **CR XVII/ V 7 BRV 122**

PSALTĒRION tou Prophētou kai Vasileōs DAVID, Echon epi telō avtou prostetheimeion ton exe psalmon, kai to mikros Apodypnon. Eis prōton neōsti typōthen mēkos. Dia prostagēs kai dapanēs. Tou eusevestatou eklamprotatou şai hypsilotatou Afthentou kai hēgemonos pasēs oungrovlachias Kyriou kyriou Iōannou KŌNSTANTINOU Vassarava Voevonda. Archierateuontos tē avtos oungrovlachias tōn Panierotatou kai Theoprovlētou Mētropolitou Kyriou Kyriou THEODOSIOU, eis koinēn tōn ekklēsiōn tou Christou chrēsin, kai tōn orthodoxōn ōpheleian, e tēs hieras tōn eisodiō tēs Theotokou monē tou Synagōvou, en etei 1700, kata mēna Iouniou, para Anthimou Hieromonachou, tou ex Ivērias .- Snagov: în tipografia sfintei Mânăstiri, 1700.

Tipărită în limba greacă cu caractere greceşti.

Exemplar cu stare de conservare excelentă, legătură de epocă în stil brâncovenesc.

♦ **CR XVIII/ II 82 BRV 140**

SEVASTOS TRAPENZUNTIOS KIMENITOS .- Dogmatikē didaskalia tēs agiotatēs anatolikēs kai katolikēs Ekklēsias, periechousa kat'exaireton logon tria tina….Syntetheisa para tou sophōtatou didaskalou kyriou

Sevastou Trapenzountiou tou Kimenitou. Aphierotheisa de tō makariōtatō kai sophōtatō Despotē Kyriō Kyriō Dositheiō patriarchē tēs hagias poleōs Hierousalēm, kai pasēs Palaistinēs. Hēgemoneuontos tou hypsēlotatou Afthentou Kyriou Iōannou Kōnstantinou Vasarabva voevonda Pasēs Oungrovlachias. Kai nyn to prōton typois ekdotheisa, analōmasi tou egenestatō, kai logiōtatō archontos postelnikou kyriou Geōrgiou tou Kastriōtou. Pros to parechestai dōrean tois orthodoxois en Voukourestiō tēs Oungrovlachias, etei apo theogonias (1703), kata mēna Septemvrion, para Anthimou Hieromonachou tou ex Ivērias .- Bucuresci, 1703.
Tipărită în limba greacă, cu caractere greceşti.

♦ CRXVIII/ II 77 BRV 126
SEVASTOS TRAPEZUNTIOS KIMENITOS .- Heortologion en Ō peri tenon zētēmaton prolamvanomenōn; peri akrivous chronologias; peri pasōn tōn heortōn kai tēs autōn theōrias; peri tou hagiou Pascha… ponēthen men para tou sophōtatou didaskalou tēs en Voukourestiō avthentikēs Akademias kyriou Sevastou Trapenzountiou tou Kimēnitou; aphierōten de tō eklamprotatō kai hypsilotatō afthentē kai hēgemonēi Pasēs Oungrovlachias Kyriō Kyriō Iōannē Kōnstantinō Vassarava Voevonda; archierateuontos tō panierōtatou Mētropolitou tē avtē oungrovlachias Kyriou Kyriou Theodosiou; kai nyn prōton typōthen para Anthimō Hieromonachō Typographō ex Ivērias… .- En Synagovou (Snagov), 1701.
Tipărită în limba greacă cu caractere greceşti.

♦ CR XVIII/ V 11 BRV 149
TOMOS CHARAS en hō perienchontai kai epistolai Phōtiou tou hagiōtatou Patriarchou Kōnstantinopoleōs, hē hagia kai Oikoumenikē ogdoē Synodos, sēmeiōseis tines eistautēn tēn hagian Synodon. Ta antirrētika kata tēs archēs tou Pappa tēs Rhomēs, Nikolaou Iatrophilosophou, Logos Meletiou Alexandrias kata tēs archēs tou Pappa, Dialogos Hieromnēmonos monachou meta tinos heterou Monachou kata Latinōn, typotheis en tē Episkopē Rhēmnikou. Hēgemontos tou eusevestatou, eklamprotatou kai hypsilotatou

afthentou kai hēgemonos pasēs Ounkrovlachias kyriou kyriou Iōannou Kōnstantinou Bassaraba Voevoda. Dia exodou kai epimeleias tou makariotatou kai hagiōtatou Patriarchou Hierosolimōn kai pasēs Palaistinēs kyriou kyriou Dositheiou, para tou Theophilestatou kai logiōtatou episkopou Rhēmnikou kyriou Anthimou tou Ivērias, en etei 1705, kata mēna Septemvrion .- Râmnic: Tipografia Sfintei Episcopii a Râmnicului, 1705.
Tipărită în limba greacă, cu caractere chirilice.
Exemplarul a aparținut Mitropolitului Moldovei şi Sucevei, Iosif Nanescu, şi are pe pagina de titlu ex-libris-ul ştampilă al acestuia.
Pe verso-ul foii de gardă, înaintea titlului, este ex-libris-ul Academiei Române, cu mențiunea: „*Donația Comisiunii Monumentelor Istorice, 1942*”.

♦ CR XVII/ V 1 BRV 121
TRIODION ce să zice Tripjasniț, care acum întâiu sau tipărit, den porunca, şi toată cheltuiala, Prea luminatului Domn Iō KONSTANTIN BASARAB Voevod, Mitropolit fiind a toată Țara, kyr THEODOSIE. Şi sau tipărit în sfânta Episcopie dela Buzău, în anul dela zidirea lumii 7208 .- Buzău: Tipografia Sfintei Episcopii, 7208 (1700).
Tipărit în limba română, cu caractere chirilice.
Gravurile sunt semnate Ioannichie.
Volumul provine din fondul de dublete al BAR.

♦ CR XVII/ II 18 BRV 93
VASILEIOS MAKEDONOS .- Vasileiou Makedonos avtokratoros Rhōmaiōn Kephalaia Parainetika hexenonta eixi pros ton autou Viou Leonta ton sōphon kai autokratora homoiōs Rhōmaiōn echonta tavtōn tōn akrostichida, Vasileos en Christō Vasileios rhōmaiōn, Leonti to peptō dēnoiō Viō kai synvasilei. A tina epitropē tou eklamprotatou, hypsilotatou, kai megalo prepestatou authentou kai hēgemon Pasēs Oungrovlachias Kyriou Kyriou Iōannou Kōnstantinou Bassaraba Voevonda, nyn prōton eis tōn haplēn tōn rhōmaiōn glōsōn hoion periphrastikōs metēnechthēsan para Chrisanthou hieromonachou tou Peloponesiou kai Archimandritou tou panagiou kai despotikou taphou

tou Notara, etypothēsan dapanēte kelothisei authis tou autou hypsolothēto, kai diorthōsei tou autou Dialephthentos Chrysantou. En tē periphēmō polei Voukourestē tēs Oungrovlachias, en etei sōtēriō 1691, kai mēna oktomvrion, para Anthimou Hieromonachou. .- Bucureşti, 1691.

Tipărită în limba greacă, cu caractere greceşti.

Exemplarul cu inv. 293225 are pe fila VI recto o însemnare manuscrisă, a lui Antim, care menționează că lucrarea este făcută de el şi se semnează. Mențiunea este în limba greacă.

Exemplarul cu inv. 293224 are pe p. de titlu şi la sfârşitul textului semnătura autografă a lui Cezar Boliac, în forma „*Bolliac*", cu cerneală neagră. Aşa cum apare, această semnătură are valoare de ex-libris.

Exemplarele Bibliotecii Naționale au legături originale, în piele brună sau roşie. Unul dintre exemplare are prima copertă ornamentată cu chenar din colțişori, eventaie în colțuri şi, în mijloc, în medalion, icoana Răstignirii. Pe ultima copertă, este o icoană a Maicii Domnului. Ambele desene sunt însă foarte şterse de timp şi se disting cu greu.

Celălalt exemplar nu are pe coperte reprezentări religioase, doar ornamente de tip evantai şi rozetă şi chenare cu motive vegetale.

♦ CR XVIII/ III 12 BRV 156

VIVLIOS ENIAUSIOS tēn hapasan ekklēsiastikēn Akolouthian. Aneleipōs periechoussa typotheisa men kai aphierōtheisa tō Panagiotatō, Logiōtatō kai Sophōtatō Archiepiskopō Kōnstantinopoleōs Neas Rhōmēs, kai Oikoumenikō Patriarchē Kyriō Kyriō ATHANASIŌ. Epi tou Eusevestatou, Eklamprotatou, kai Galēnotatou Afthentou, Kyriou Kyriou Iōannou KŌNSTANTINOU Bassaraba Voevoda tou Brankovanou, Hegemonos Pasēs Oungrovlachias; para tou Panierōtatou, kai Theousevestatou Mētropolitou Oungrovlachias Kyriou Kyriou ANTHIMOU, tou ex Ivērias, analōmasi kai typois tois avtou. Diorthōtheisa de met'epimelias para Mētrophanou, Presvēterou Grērora, tou ex Dōdōnēs, en etei (1709), kata mēna Augoustou, en tē Hagiōtatē Mētropolei tē en Tyrgovystō tēs Oungrovlachias .- Târgovişte, 1709.

Tipărită în limba greacă, cu caractere greceşti.

Biblia adecă Dumnezeeasca Scriptură…
Bucureşti: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1688.
Pagină de titlu.

Biblia adecă Dumnezeeasca Scriptură…
Bucureşti: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1688.
Verso-ul paginii de titlu, cu stema lui Şerban Cantacuzino.

Biblia adecă Dumnezeeasca Scriptură… Bucureşti: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1688.
Declarația de danie mss. a domnitorului C. Brâncoveanu către mănăstirea Sâmbăta de Sus, cu sigiliu, în josul paginii.

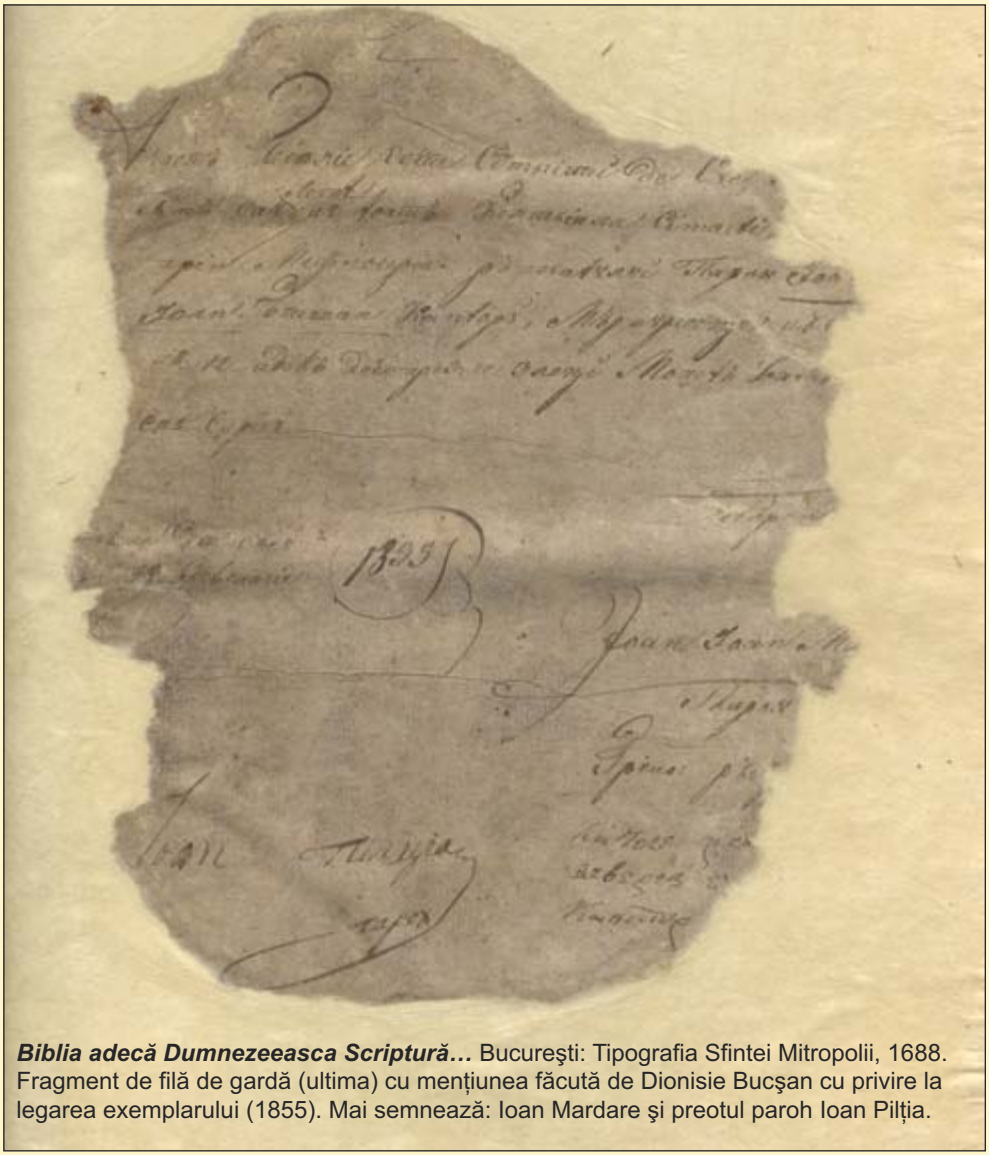

Biblia adecă Dumnezeeasca Scriptură… Bucureşti: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1688.
Legătură brâncovenească originală.

Biblia adecă Dumnezeeasca Scriptură… Bucureşti: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1688. Însemnare mss. Ioan Mardare – despre dania domnitorului C. Brâncoveanu.

Biblia adecă Dumnezeeasca Scriptură… Bucureşti: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1688. Fragment de filă de gardă (ultima) cu mențiunea făcută de Dionisie Bucşan cu privire la legarea exemplarului (1855). Mai semnează: Ioan Mardare şi preotul paroh Ioan Pilția.

Apostol. Buzău: Tipografia Sfintei Episcopii a Buzăului, 1704. Pagina de titlu.

Apostol. Buzău: Tipografia Sfintei Episcopii a Buzăului, 1704. Verso-ul paginii de titlu, cu stema Munteniei şi cu inițialele domnitorului C. Brâncoveanu.

Apostol. Buzău: Tipografia Sfintei Episcopii a Buzăului, 1704. Letrine.

Octoih. Râmnic: Tipografia Sfintei Episcopii a Râmnicului, 1706. Pagina de titlu.

Octoih. Râmnic: Tipografia Sfintei Episcopii a Râmnicului, 1706.
Verso-ul paginii de titlu, cu stema Munteniei şi cu inițialele domnitorului C. Brâncoveanu.

Octoih. Râmnic: Tipografia Sfintei Episcopii a Râmnicului, 1706. Legătură ulterioară (sec. XIX).

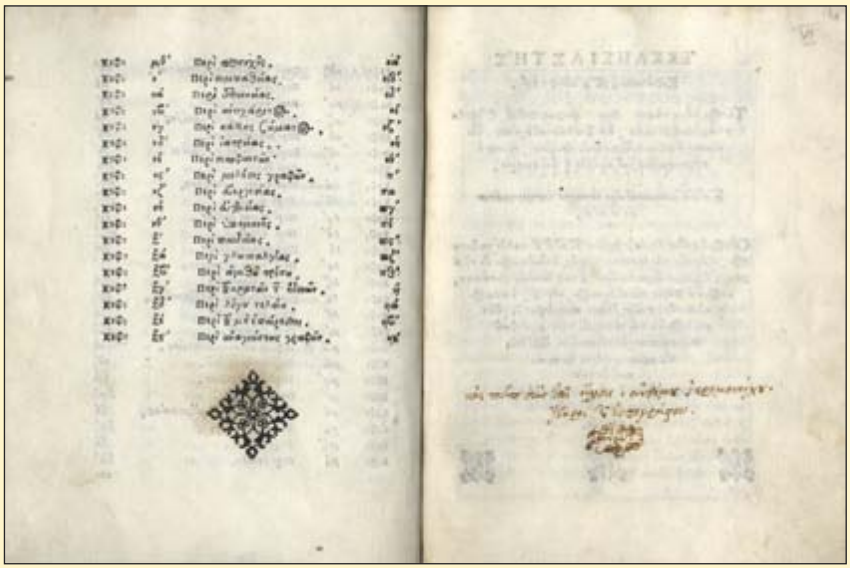
Octoih. Râmnic: Tipografia Sfintei Episcopii a Râmnicului, 1706. Sfântul Ioan Evanghelistul.

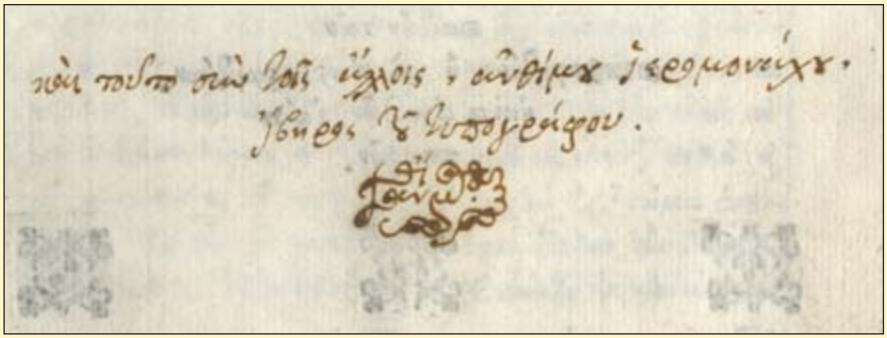

Liturghier grecesc şi arăbesc.
Snagov, 1701.
Tipărit de Antim Ivireanul.
Pagină de titlu bilingvă.

Liturghier grecesc şi arăbesc.
Snagov, 1701.
Pagină de titlu în lb. arabă.

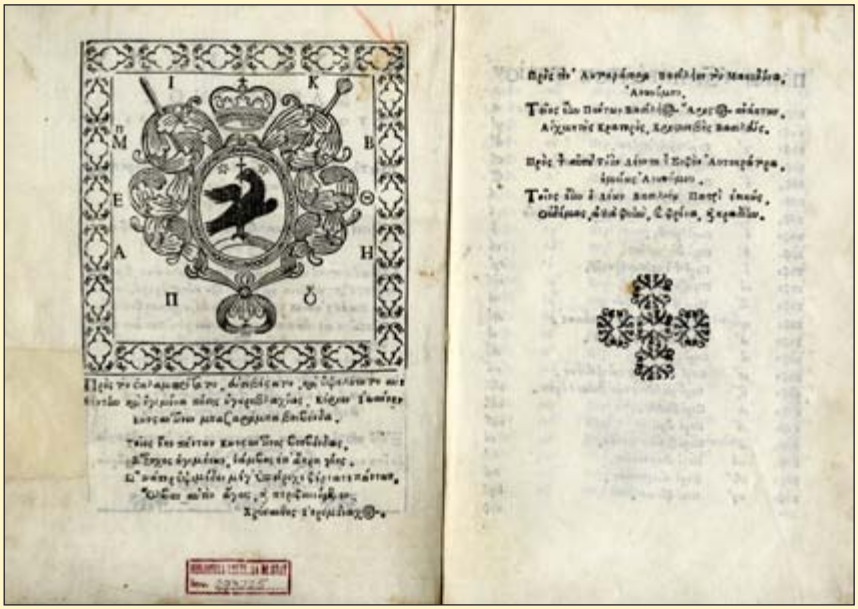
Vasileios Makedonos. ***Capitolele îndemnătoare…*** Bucureşti, 1691.
Însemnare mss. Antim Ivireanul.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ

Makedonos, Vasilie. ***Capitolele îndemnătoare…*** Bucureşti, 1691.
Pagină de titlu.

Makedonos, Vasilie. ***Capitolele îndemnătoare…***
Bucureşti, 1691.
Verso-ul paginii de titlu, cu stema Munteniei.

Evanghelia greco-română. Bucureşti: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1693.
Pagină de titlu.

Evanghelia greco-română.
Bucureşti: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1693.
Verso-ul foii de titlu cu stema lui C. Brâncoveanu.

Evanghelia greco-română. Bucureşti: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1693.
Legătură brâncovenească originală.

Evanghelia greco-română. Bucureşti: Tipografia Sfintei Mitropolii, 1693.
Coperta 2 – ex-libris Dimitrie Sturdza şi ex-libris Aşezământul Cultural I.C. Brătianu.

Penticostar. Buzău: Tipografia Sfintei Episcopii a Buzăului, 1701.
Pagina de titlu.

Penticostar. Buzău: Tipografia Sfintei Episcopii a Buzăului, 1701.
Verso-ul foii de titlu.

Penticostar. Buzău: Tipografia Sfintei Episcopii a Buzăului, 1701.
Gravuri – scene din Noul Testament (de la Înviere până la Înălțare).

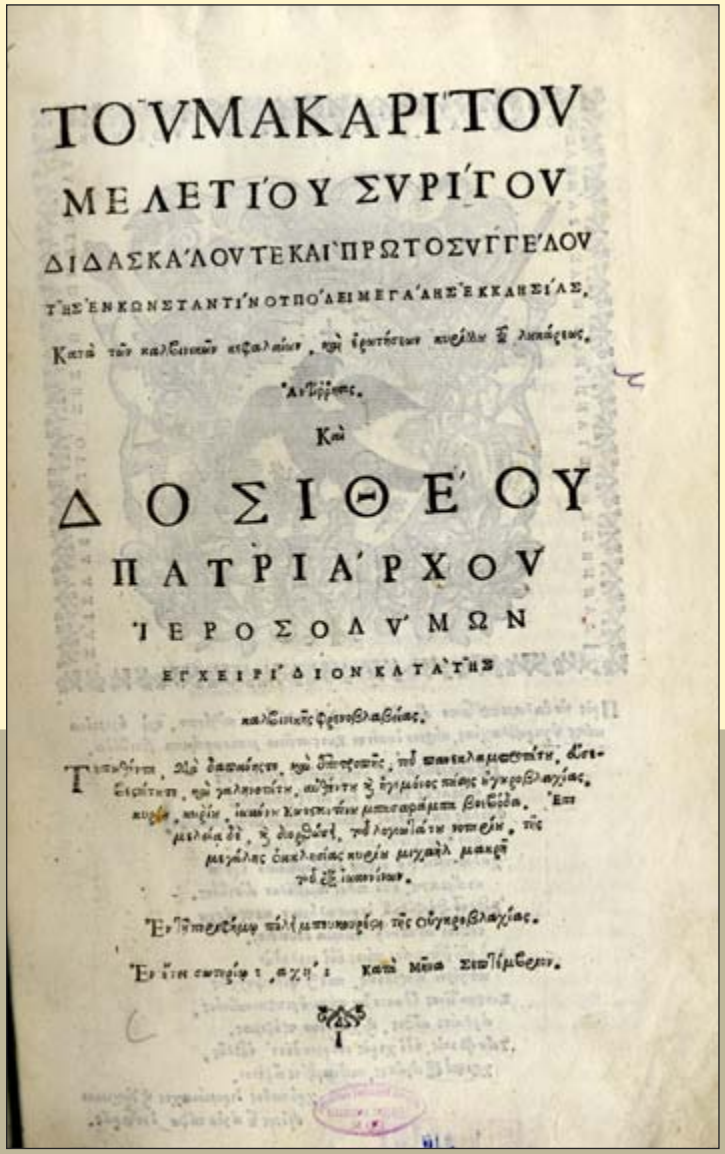

Penticostar. Buzău: Tipografia Sfintei Episcopii a Buzăului, 1701.
Gravuri – scene din Noul Testament (de la Înviere până la Înălțare).

ΤΟΥΜΑΚΑΡΙΤΟΥ

ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΣΥΡΙΓΟΥ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΣΥΓΓΕΛΟΥ

ΤΗΣ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

Κατὰ τῶν καλβινικῶν κεφαλαίων, καὶ ἐρωτήσεων κυρίλλου τοῦ λουκάρεως.

Ἀντίῤῥησις.

Καὶ

ΔΟΣΙΘΕΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ

καλβινικῆς φρενοβλαβείας.

Meletie Sirigul.
Întâmpinare la principiile catolice…
Bucureşti: [s.n.], 1690.
Pagină de titlu.

Maxim Peloponesianul. ***Carte sau Lumină…*** Snagov: Tipografia Domnească, 1699. Pagină de titlu.

Maxim Peloponesianul. ***Carte sau Lumină…*** Snagov: Tipografia Domnească, 1699. Verso-ul foii de titlu cu stema Munteniei; Scrisoarea către cititori.

Maxim Peloponesianul. ***Carte sau lumină…*** Snagov: Tipografia Domnească, 1699.
Letrină şi gravură *cul de lampe*.

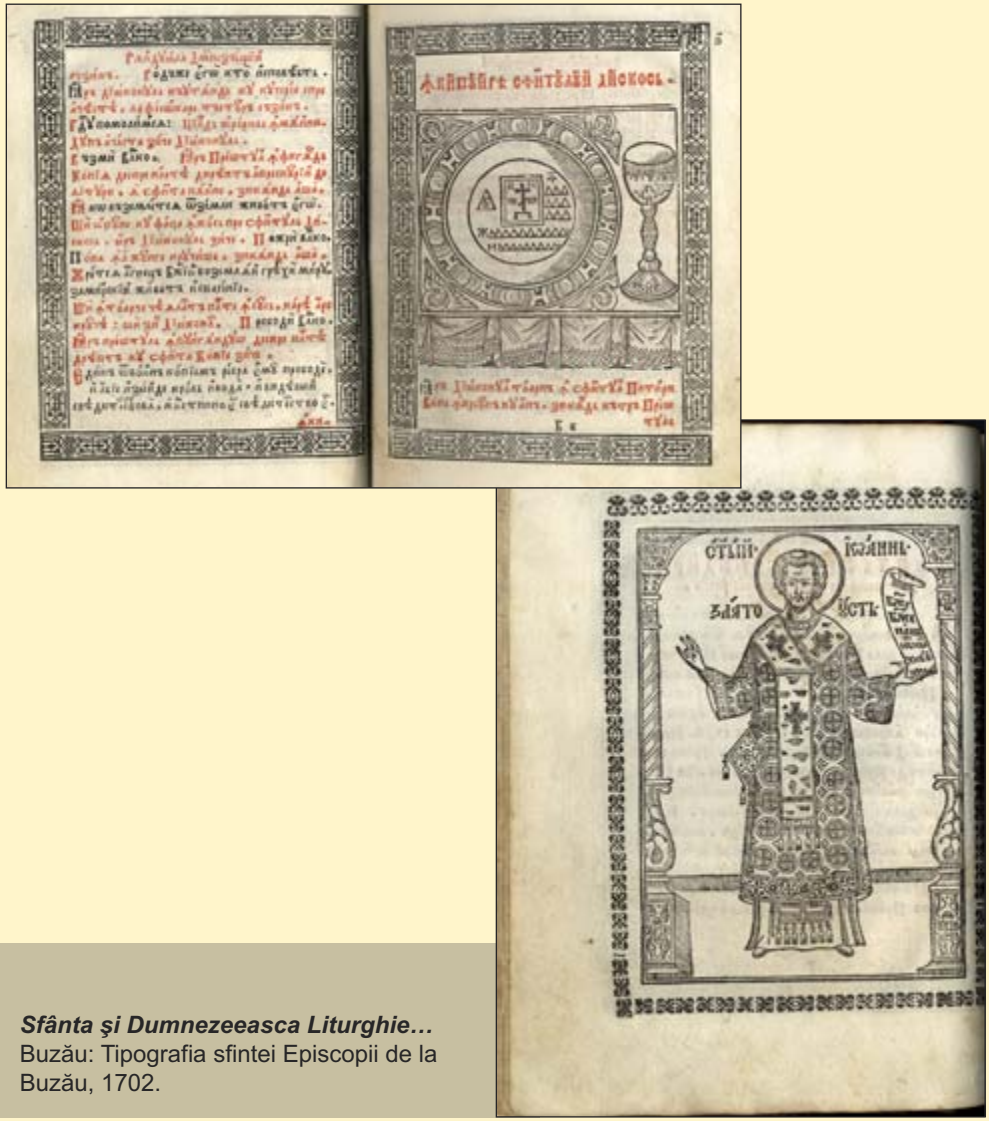

Sfânta şi Dumnezeeasca Liturghie…
Buzău: Tipografia sfintei Episcopii de la Buzău, 1702.
Pagină de titlu.

Sfânta şi Dumnezeeasca Liturghie…
Buzău: Tipografia sfintei Episcopii de la Buzău, 1702.
Verso-ul foii de titlu.

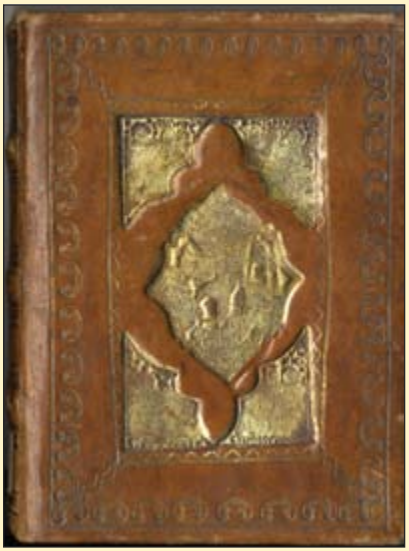

Sfânta şi Dumnezeeasca Liturghie…
Buzău: Tipografia sfintei Episcopii de la Buzău, 1702.

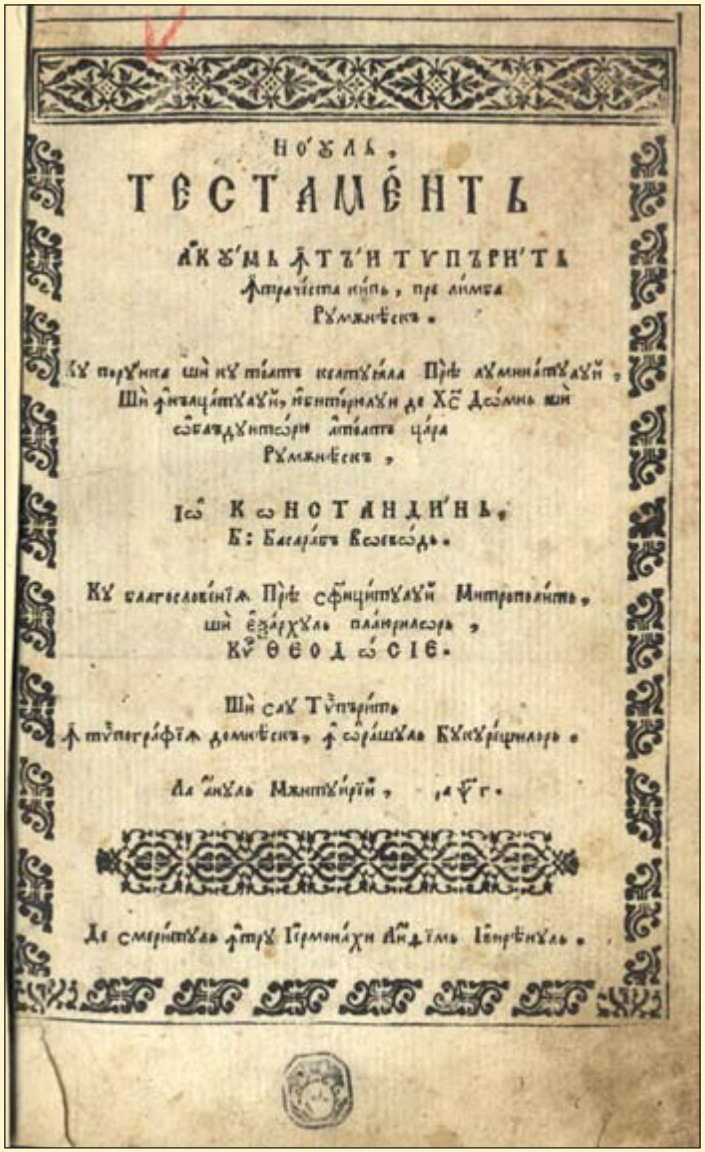

Sfânta şi Dumnezeeasca Liturghie… Buzău: Tipografia sfintei Episcopii de la Buzău, 1702.

Noul testament. Bucureşti: Tipografia Domnească, 1703. Legătură de epocă.

НОВЛ,
ТЄСТАМЄНТЬ
АКЎМЬ АТЪ'Н ТУПЪРН'ТЬ
Аторчіста кнігь, пре лимба
Рўмжнєскъ.
КЎ порўнка шн кўтлатє келтўіла Пр҃ф хмнатўахй,
Шн ҃нвлцатўахй, нентрнахн де Хс҃ Досмнь кн
сфнтдхнтсорн латлатє цара
Рўмжнєскъ,
Іс҃ Костандінь,
Б: Басарабъ Воєвод.
КЎ блгословінта Пр҃ф сфнцітўахй Мнтрополнтъ,
шн ҃ехархўль плаптрілсорь,
Кр҃ Ѳєод҃ сіє.
Шн сўх Тўпъріть
А тўпографіа домнєскъ, ҃ сорішўль Ккхріцілорь.
Ла ҃нчўль Мжнтўрій, ,аѰг.
Де смерітўль ҃тр҃х Іермнахн Ан҃дтмь Іепрнчўль.

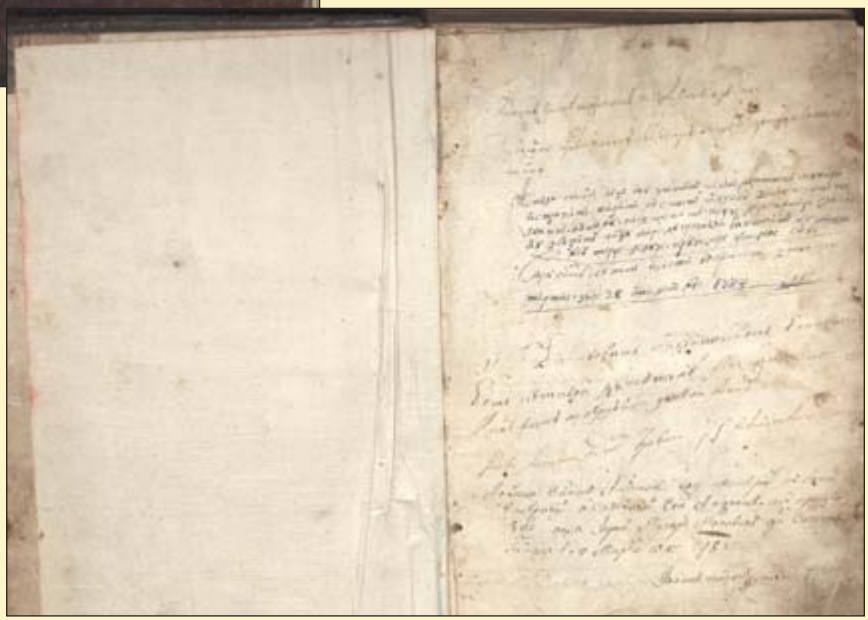
Noul testament. Bucureşti: Tipografia Domnească, 1703.
Pagină de titlu – în josul paginii, sigiliul episcopului, în tuş negru.

***Evanghelie română*.** Snagov: Tipografia Sfintei Mânăstiri, 1693.
Nu este menționată în nicio ediție BRV.

Evanghelie română. Snagov: Tipografia Sfintei Mânăstiri, 1693.
Nu este menționată în nicio ediție BRV.

Evanghelie română.
Snagov: Tipografia Sfintei Mânăstiri, 1693. Nu este menționată în nicio ediție BRV.

***Evanghelie română*.** Snagov: Tipografia Sfintei Mânăstiri, 1693.
Nu este menționată în nicio ediție BRV.

